

Jedlik Ányos feljegyzése az aradi vértanúkról (1881)¹

Lelőhely: a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattára BK. 184/IV. 11. sz. fondja

A szöveget lejegyezte, sajtó alá rendezte, jegyzetekkel ellátta: Székács István

13 aradi vértanuk² nevezetes vitézek!!!

Damjanich János. Knezich Károly. Aulich Lajos.

Nagy Sándor Jozsef. Leiningen Károly gróf Külföldi!!³

Pölteberg Ernő tábormok szintén nem magyar!!⁴

Láhner György. Török Ignác. Dessewffy Arisztid!

Lázár Vilmos. Schweidel József. Vécsey Károly gróf,

(:a kivégzésben utolsónak hagyatott!)⁵. Az emlék szobor⁶

lépcsőire 800^{nál} több szebbnél szebb koszorú vala helyezve;

melyek közül az értékesebbek a városházán⁷ fognak

megőriztetni.

---

1 Jedlik feljegyzése feltehetően 1881. október 15-e, vagyis az aradi vértanúk kivégzésének akkoriban feltételezett helyszínén állított emlékbelszék (ld. 6. lábjegyzet) felavatása után keletkezett. (Az emlékmű átadásának dátumát ld. *Vasárnapi Ujság*, 1881. 43. sz., október 23., 687. o.)

2 Kiss Ernő honvéd altábornagy (1799–1849) neve nem szerepel a felsorolásban.

3 Leiningen-Westerburg Károly nevét akkoriban rövidebb formában említették, az emlékbelszéken is így szerepel. Az Aradon kivégzett honvéd vezérőrnagy német származású volt, Karl August Graf zu Leiningen-Westerburg néven született a Hesseni Nagyhercegségben, Ilbenstadtban, 1819. április 11-én.

4 Poeltenberg Ernő (Ernst Poelt von Poeltenberg) honvéd vezérőrnagy osztrák származású volt.

5 A hagyomány szerint Vécsey Károly, mivel utolsóként végezték ki, és már nem volt kitől elbúcsúznia, odalépett az előtte felakasztott Damjanich János holttestéhez, és bár ellenfelek voltak, megcsókolta a kezét. A történet Sulyánszky Euszták minorita szerzetes, az aradi vértanúk egyik gyóntatója és a kivégzések egyik szemtanúja elbeszéléséből ismert.

Herold Alajos aradi polgár így emlékezett vissza a vezérőrnagy kivégzésére: „Vécsey maradt utolsónak. Ő egy szót se szólt, csak némán végignézte valamennyi bajtársa kivégeztetését. Időközben a Maros túlsó partján levő disznóhizláló telep épületeinek fedelét ellepték az Aradról kicsődült kíváncsiak. Abban a percben, amikor Vécsey a bitóhoz lépett, az egyik hizláló fedele a sok ember súlya alatt nagy robajjal leszakadt. Vécsey a zajra ki egyenesedett, s nagy érdeklődéssel nézett a zaj irányába, mintha még valami váratlan, csodaszerű segílyt remélné... Ezután ő is kiszenvedett.”

(*Magyar Hírlap*, 1899. október 6., 5–6. o. Idézi: *Az aradi vértanúk*. Válogatta, szerkesztette, az előszót és a jegyzeteket írta Katona Tamás. Budapest, Neumann Kht., 2001. <http://mek.oszk.hu/06100/06162/html/aradiv02716/aradiv02716.html>)

6 A tizenhárom aradi vértanú sötétszürke gránitból készült, eredetileg kovácsoltvas kerítés övezte, közadakozásból állított emlékbelszékjét, Jablonszky Vince budapesti szobrászművész alkotását 1881. október 15-én leplezték le az akkoriban feltételezett vesztőhelyen emelt mesterséges, terméskövekkel burkolt felületű dombon, melyre tizenöt lépcső vezet fel. Az emlékmű talapzatának felirata: „Az aradi tizenhárom vértanú kivégeztési helyének megőrkítésére emeltetett 1881 október 6-án.”

7 Ti. az emlékmű felavatása után az aradi városházán.